

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1936 kl. 4 e. m.

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion angående ett bättre tillgodo-seende av behovet utav allmänna samlingslokaler.

I en inom andra kammaren väckt och till dess fjärde tillfälliga utskott hän-visad motion, nr 118, har herr *Sundström m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning huruvida och på vilket sätt stat och kommun må kunna medverka: 1) dels till förbättring av redan nu be-fintliga samlingslokaler, vilka äro i behov därav, 2) dels genom lån och sub-vention stimulera till uppförande av nya lokaler, 3) dels ock undersökning om ej under statens eller kommunernas medverkan uppförda samlingslokaler må kunna i ökad omfattning tagas i anspråk för de mångskiftande behov, som på detta område ständigt anmäla sig.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Den i föreliggande motion till behandling upptagna frågan har tidigare vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Andra kammaren har sålunda vid 1912 och 1913 års riksdagar samt vid lagtima riksdagen år 1919 bifallit motioner med hemställan om utredning i förevarande ämne. Vid samtliga dessa tillfällen ha motionerna emellertid avslagits av första kammaren, varför de icke föranlett någon riksdagens åtgärd. En därefter vid 1920 års riksdag i samma fråga väckt motion, II: 17, bifölls däremot av båda kamrarna och gav anledning till att riksdagen i skrivelse (nr 163) till Kungl. Maj:t an-höll, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, huruvida och under vilka former och bestämmelser statens medverkan måtte kunna lämnas för uppfö-rande av allmänna, utanför partimotsatserna ställda, till tjänst för folkets sam-hällseliga behov och kulturella strävanden avsedda samlingslokaler i bygder, som lede brist på sådana lokaler och resurser att själva åstadkomma dem, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I skri-velsen uttalade riksdagen bland annat, att den för sin del ansåge det ostridigt, att det särskilt i vissa landsbygder funnes kommuner, där en verklig brist rådde på för alla tillgängliga samlingslokaler. I en tid, då samtliga medborgare hade rättigheter att öva inflytande på alla samhällets angelägenheter, vore det utan tvivel ett allmänt intresse av första rang, att lämpliga samlingslokaler funnes till medborgarnas förfogande.

Utskottet.

Riksdagens berörda framställning remitterades den 28 maj 1920 av Kungl. Maj:t till socialstyrelsen, som den 19 december 1925 avgav utlåtande i ärendet. Däri anförde socialstyrelsen, att de i framställningen avsedda syftena med hän-

syn till den kraftiga utveckling, som i vårt land föreningsrörelserna och därmed anknutna folkbildningssträvanden företedde, syntes kunna vederbörligen tillgodoses utan statens medverkan. Anspråken på staten hade för övrigt redan nått en sådan höjd, att den ifrågasatta utvidgningen av statens understödjande verksamhet redan av detta skäl måste inge betänkligheter. Den 26 september 1926 beslöt sedermera Kungl. Maj:t, att riksdagens ifrågavarande framställning icke skulle föranleda vidare åtgärd.

Sedan år 1920 har säkerligen ett icke ringa antal nya samlingslokaler tillkommit på olika platser i landet. Men å andra sidan har otvivelaktigt sedan dess föreningsrörelsen och folkbildningssträvandena samt andra likartade verksamheter utvecklats sig än starkare och samtidigt fått en vidsträcktare spridning än tidigare till sådana delar av landet, som förut icke varit nämnvärt berörda därav. Det är därför utskottets bestämda uppfattning, att behovet av nya samlingslokaler numera är minst lika stort som år 1920, då riksdagen ansåg särskilda åtgärder från statsmakternas sida i syfte att avhjälpa denna brist vara av behovet påkallade. Med hänsyn härtill föreligger enligt utskottets mening all anledning för riksdagen att nu, då frågan genom den föreliggande motionen ånyo dragits inför riksdagens bedömande, ansluta sig till tanken på statens medverkan för åstadkommande av tillfredsställande förhållanden på ifrågavarande område. Utskottet har sålunda funnit sig böra tillstyrka en framställning till Kungl. Maj:t i motionens syfte.

Utskottet håller emellertid samtidigt före, att motionärerna i sin hemställan sträckt sig längre än som åtminstone tillsvidare kan anses tillrädligt. Den angelägenhet, som det i främsta rummet gäller att tillgodose, torde nämligen vara anskaffandet av en för alla tillgänglig samlingslokal på platser, där ett framträdande behov av dylik lokal visat sig föreligga och det samtidigt står klart, att detta behov ej kan beräknas bliva fyllt utan stöd från det allmännas sida. Att såsom motionärerna ifrågasätta staten skulle medverka jämväl till förbättring av redan nu befintliga samlingslokaler, vilka äro i behov därav, kan utskottet för sin del ej förorda. Det förefaller nämligen utskottet vara en alltför vansklig uppgift att i nu berörda avseende uppdraga tillfredsställande riktlinjer för en statlig stödverksamhet.

Den utredning, som utskottet förordar, synes därför böra inskränkas till att avse endast frågan om statens medverkan för anskaffande av samlingslokaler, varvid såväl nybyggnad som förvärv av redan befintlig lämplig lokal torde kunna komma i fråga. Att redan nu söka uppdraga närmare riktlinjer för den sålunda ifrågasatta hjälpverksamheten torde knappast låta sig göra utan bör det få ankomma på utredningen att härutinnan undersöka och pröva de olika vägar som därvid kunna tänkas. Att statens ingripande i varje särskilt fall bör vara betingat av ett framträdande och manifesterat lokalt behov synes emellertid utskottet uppenbart, varjämte även medverkan från vederbörande kommuns sida torde böra förutsättas.

Med stöd av det anförda får utskottet hemställa,

att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda, huruvida, på vad sätt och under vilka villkor staten må kunna medverka för anskaffande av för alla tillgängliga samlingslokaler på platser, där ett framträdande behov av sådana lokaler gjort sig gällande, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 18 februari 1936.

På utskottets vägnar:

T. G. v. SETH.

Närvarande: herrar *Lindberg**) i Umeå, *von Seth*, *Landgren*, *Andersson* i Södergård, *Falk*,*) *Gustafsson* i Välsnäs, *Jonsson* i Haverö, *Jonsson* i Mörbylånga, *Ericsson* i Sörsjön och *Näslund*.

*) Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *von Seth*, *Andersson* i Södergård, *Gustafsson* i Välsnäs och *Jonsson* i Mörbylånga, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.
